

3. Полянский Н.Н. Вопросы теории советского уголовного процесса / Н.Н. Полянский. – М. : МГУ, 1956. – С. 254–256; Кечежян С.Ф. Правоотношения в социалистическом обществе / С.Ф. Кечежян. – М. : Изд-во АН СССР, 1958. – С. 182; Ривлин А.Л. Об уголовно-правовых и уголовно-процессуальных отношениях / А.Л. Ривлин // Правоведение. – 1959. – № 2. – С. 109; Брайнин Я.М. Уголовный закон и его применение Я.М. Брайнин. – М. : Юрид. лит., 1967. – С. 102; Багрий-Шахматов Л.В. Уголовная ответственность и наказание / Л.В. Багрий-Шахматов. – Минск : Высшая школа, 1976. – С. 41.
4. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса / М.С. Строгович. – М. : Изд-во АН СССР, 1958. – С. 90; Божьев В.П. Уголовно-процессуальные правоотношения / В.П. Божьев. – М. : Юрид.лит., 1975. – С. 112; Санталов А.И. Теоретические вопросы уголовной ответственности / А.И. Санталов. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1982. – С. 54; Прохоров В.С. Преступление и ответственность / В.С. Прохоров. – Л., 1984. – С. 89; Карпушин М.П., Уголовная ответственность и состав преступления / М.П. Карпушин, В.И. Курляндский. – М. : Юрид. лит., 1974. – С. 16–17; Ретюнских И.С. Уголовно-правовые отношения и их реализация : [учебное пособие] / И.С. Ретюнских. – Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1997. – С. 23; Кропачев Н.М. Уголовно-правовое регулирование. Механизм и система / Н.М. Кропачев. – СПб. : СПбГУ, 1998. – С. 239 и др.
5. Курляндский В.И. О сущности и признаках уголовной ответственности / В.И. Курляндский // Сов. гос. и право. – 1963. – № 11. – С. 90; Багрий-Шахматов Л.В. Уголовная ответственность и наказание / Л.В. Багрий-Шахматов. – Минск : Высшая школа, 1976. – С. 44; Огурцов Н.А. Правоотношения и ответственность в советском уголовном праве / Н.А. Огурцов. – Рязань : Рязанск. ВШ МВД СССР, 1976. – С. 78.
6. Прохоров В.С. Преступление и ответственность / В.С. Прохоров. – Л., 1984. – С. 90.
7. Ривлин А.Л. Об уголовно-правовых и уголовно-процессуальных отношениях / А.Л. Ривлин // Правоведение. – 1959. – № 2. – С. 108; Брайнин Я.М. Уголовная ответственность и её основание в советском уголовном праве / Я.М. Брайнин. – М. : Госюриздат, 1963. – С. 17–18.
8. Загородников Н.И. О содержании уголовно-правовых отношений / Н.И. Загородников // Сов. гос. и право. – 1963. – № 11. – С. 87; Барков А.В. К вопросу о сущности уголовных правоотношений / А.В. Барков // Проблемы уголовного права : сборник статей. – Минск, 1976. – С. 12.
9. Божьев В.П. Уголовно-процессуальные правоотношения / В.П. Божьев. – М. : Юрид. лит., 1975. – С. 112; Кырьс Б.А. Субъекты уголовного правоотношения / Б.А. Кырьс // Правоведение. – 1976. – № 6. – С. 79; Ретюнских И.С. Уголовно-правовые отношения и их реализация : [учебное пособие] / И.С. Ретюнских. – Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1997. – С. 23.
10. Разгильдиев Б.Т. Задачи уголовного права Российской Федерации и их реализация / Б.Т. Разгильдиев. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та. – С. 108, 125.
11. Кривцова В.М. Юридичний конфлікт як феномен правової дійсності : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.12 / В.М. Кривцова. – Харків, 2005. – С. 61.
12. Бобровник С.В. Компроміс і конфлікт у праві: антрополого-комунікативний підхід до аналізу : [монографія] / С.В. Бобровник. – К. : Юридична думка, 2011. – 384 с.
13. Куц В.М. Примирення учасників кримінально-правового конфлікту (кримінально-правовий аспект) : [монографія] / В.М. Куц, А.М. Яценко. – Х. : Юрайт, 2013. – 328 с.
14. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Х. : Право, 2013. – С. 60.
15. Харитонов С.О. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб як новела у кримінальному законодавстві / С.О. Харитонов // Актуальні проблеми кримінальної відповідальності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 жовт. 2013 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2013. – 848 с.
16. Борисов В.І. Державна політика у сфері боротьби зі злочинністю та її напрямки / В.І. Борисов // Проблеми законності: акад. зб. наук. пр. – Харків, 2009. – Вип. 100. – С. 309.
17. Українське кримінальне право. Загальна частина : [підручник] / за ред. В.О. Навроцького. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – С. 235.
18. Кримінальний кодекс України. Проект. Внесений народним депутатом України Матковським О.Б. – Київ, 1994. – Сектор реєстрації законопроектів. Реєстраційний № 41 від 03.08.1995 р. – 164 с.
19. Ромашов Р.А. Юридическая конфликтология : [учебное пособие] / Р.А. Ромашов. – СПб. : Астерион, 2006. – 228 с.
20. Кельзен Ганс. Чисте правознавство : з дод. : Пробл. справедливості / Ганс Кельзен / пер. з нім. О. Мокровольского. – К. : Юніверс, 2004. – 496 с.

УДК 343.988(075)

ПРОБЛЕМИ ВИМІРЮВАННЯ ОБСЯГІВ ЛАТЕНТНОЇ ВІКТИМІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

PROBLEMS OF VOLUMES' MEASURING OF LATENT VICTIMIZATION OF POPULATION OF UKRAINE

Христия І.О.,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Аналізуються питання існування латентної віктимізації населення країн світу. Розглянута проблема встановлення реальних обсягів латентної віктимізації населення в різних країнах світу. Обґрунтована необхідність використання різних методів щодо встановлення обсягів латентної віктимізації населення України.

Ключові слова: віктимність, віктимізація, жертва злочину, потерпілий від злочину, віктимологічне опитування.

Анализируются вопросы существования виктимизации населения стран мира. Рассмотрена проблема определения реальных объемов латентной виктимизации населения в различных странах мира. Обоснована необходимость использования различных методов для установления объемов латентной виктимизации населения Украины.

Ключевые слова: виктимность, виктимизация, жертва преступления, потерпевший от преступления, виктимологический опрос.

The questions of existence of latent victimization population of the world countries are analyzed. The considered problem of establishment of the real volumes of latent victimization population is in the different countries of the world. The necessity of the use of different methods in relation to establishment of volumes of latent victimization population of Ukraine is grounded.

Key words: victimizing, victimization, victim of crime, victim from a crime, victimizing questioning.

Постановка проблеми. Питання протидії злочинності є актуальними для усіх країн світу. Особливу увагу необхідно звертати на те, що в більшості випадків ми не маємо чіткого уявлення про обсяги злочинності. В першу чергу це обумовлено тим, що завжди існує певна кількість вчинених злочинів, які залишилися невідомими і не зареєстрованими з різних причин. В кожній країні існує латентна віктимізація населення, коли потерпілий від злочину в офіційних документах не ураховується, тому що про нього відсутні відомості у правоохоронних органах. На жаль, введення нового кримінального процесуального кодексу істотно не вплинуло на зменшення латентної віктимізації населення України.

Стан дослідження проблеми. Багатоаспектні проблеми латентної віктимізації розглядалися в ряді наукових праць вітчизняних вчених та представників ближнього та далекого зарубіжжя. Це роботи М.І. Бажанова, Ю.В. Бауліна, О.І. Бойко, В.І. Борисова, В.П. Коновалова, М.І. Коржанського, О.В. Лисоседа, А.Л. Репецької, В.Я. Рибальської, Д.В. Рівмана, В.Я. Тація, В.О. Тулякова, В.С. Христенко, О.Ю. Юрченко та ін. вчених. У вітчизняній і зарубіжній кримінологічній науці приділяється значна увага особі жертви злочину такими дослідниками, як Л.В. Франк, В.С. Христенко, Д.А. Сорокотягіна, Р. Блек Борн, Дж. Мілль, Т. Мішель. Але, на жаль, у більшості публікацій проблемі латентної віктимізації населення країни не було приділено відповідної уваги.

Метою цієї статті є аналіз стану латентної віктимності населення України, розкриття основних методів встановлення її реальних обсягів; проаналізовані як позитивні, так і негативні сторони застосування цих методів. Автором на підставі проведеного дослідження зроблена спроба встановити реальні обсяги латентної віктимності населення в нашій країні.

Викладення основного матеріалу. Ще в біблійських міфах можна встановити, що є особи, які в силу тих чи інших обставин або через певні особисті властивості зазнавали моральну, фізичну, майнову або інші види шкоди. При цьому поведінка деяких героїв цих міфів увійшла до складу понять про жертву.

Як загальновідомо, створення віктимології пов'язується з іменами Ганса фон Гентінга (1988–1974) та Бенджаміна Мендельсона (1900–1998). Інакше кажучи, час народження відповідної теорії припадає на період з 1941 по 1948 рр., коли зазначені автори надрукували свої основні положення.

Хоча зрозуміло, що на необхідність вивчення жертви злочину звертали увагу і раніше. Найбільш відомим серед практиків можна назвати американця А.В. Аллена, якого деякі вчені вважають першим, хто звернув увагу на необхідність вивчення особи і поведінки жертви для більш вірного розкриття злочину. У 1926 р. він виступив з доповіддю, в якій підкреслював, ми хапаємо винного і направляємо до нього психіатра, щоб той його обстежив. Аналогічне обстеження слід було б, на його думку, проводити і щодо деяких жертв. Це дало б більшу користь і для практики, і для науки [1, с. 20].

Під віктимністю розуміється підвищена здатність людини в силу соціальної ролі і статусу, ряду духовних і фізичних властивостей при певних об'єктивних обставинах ставати потерпілим [2, с. 8]. Інакше кажучи, особа не може не бути віктимною. Кожному індивідууму, кожній соціальній групі притаманне той чи інший рівень віктимності. А поняття «віктимізація» підкреслює підвищення або пониження рівня віктимності кожної особи або соціальної групи в суспільстві. І трактування віктимізації як результат процесу перетворення особи в жертву злочину, як на масовому, так і на одиничному рівні; перетворення їх в жертву потенційну [3, с. 3].

Віктимність – це багатфункціональне явище. До основних її функцій відносяться: складність прогнозування

ситуацій перед вчиненням злочину; перешкода уникнення ситуацій такого роду; провокація злочинних посягань; знищення захищеності людини щодо злочинних посягань; посилення негативних наслідків злочину [4, с. 320].

Зрозуміло, доки ми не маємо реального уявлення про обсяги злочинності в країні, особливо її латентної складової, не можна встановити й обсяг латентної віктимізації населення країни. Загальновідомо, що вперше термін «латентна віктимізація» було введено в науковий обіг Г.Й. Забрянським в 80-ті роки ХХ ст., який підкреслює: «що одним із факторів латентності є неповідомлення громадянами о злочинах, жертвами яких вони стали. Інакше кажучи, річ йде о латентній віктимності – явищі, яке може визначати латентність злочинності» [5, с. 17]. Під латентною віктимізацією населення тієї чи іншої країни світу необхідно розуміти загальну кількість осіб, які є потерпілими від злочину і які з різних мотивів не були ні виявлені, ні зареєстровані офіційними органами як потерпілі (жертви злочинів).

При цьому, як підкреслюють більшість вчених, статус латентної жертви може визначатися двома ознаками: невідомістю для правоохоронних органів і офіційним невизнанням особи, яка потерпіла від злочину [6, с. 74–75]. В першу чергу, це пояснюється тим, що багато хто з жертв не бажано звертатися до правоохоронних органів з різних мотивів. Крім того, необхідно мати явлення і про тих осіб, які не можуть адекватно оцінити ситуацію, чи було вчинено проти них злочин і чи стали вони потерпілими. А до тих пір поки ми не маємо реального уявлення щодо стану латентної віктимізації населення країни не можна казати не про стан та тенденції злочинності в ній, а також неможливо планувати заходи запобігання злочинності.

Введення нового кримінального процесуального кодексу, нашо сподівалося більшість вчених нічого не змінило в покращенні обліку потерпілих осіб від злочинів в Україні. Існуючий офіційний статистичний облік в нашій країні як і раніше фіксує лише кількість жертв злочинів, яка встановлена під час розгляду справи і зафіксована в документах. При цьому обліку не підпадає інформація щодо осіб – близьких родичах, які визнані потерпілими щодо кримінального впровадження по злочину, внаслідок якого настала смерть особи. Латентні жертви також не обліковуються. Тому підтримуємо точку зору О. Г. Кулика, щодо необхідності створення спеціальної форми статистичної звітності про осіб, які потерпіли від злочинів [7, с. 98].

Зрозуміло, що при цьому будемо враховувати лише потерпілих від зареєстрованих та облікованих правопорушень. Повністю будуть відсутні дані про потерпілих від латентних злочинів. Хоча, як загальновідомо, латентна злочинність є достатньо високою у всіх країнах світу. При цьому не береться до уваги, що ефективність правозастосовної діяльності та заходів запобігання злочинності можлива лише при чіткому знанні та врахуванні особистості потерпілого (жертви) від злочину, тому що в багатьох випадках діяння злочинця залежать й від поведінки потерпілого. В механізмі злочинної поведінки не можна особливої уваги приділяти лише діям потерпілого, але і не враховувати їх також не можна. Найбільш повне інформування щодо особистості потерпілих, аналіз їх поведінки (провокуюча, легковажна, неправомірна або суспільно корисна) дасть змогу визначитися в розробці профілактичних мір правозастосовної діяльності, відокремити окремі групи людей, які найчастіше підпадають під те чи інше небезпечне посягання.

В багатьох випадках, як відомо, жертва є активним елементом в механізмі злочинної поведінки і інколи лише випадок вирішує, хто буде потерпілим, а хто злочинцем [8, с. 70].

Для того, щоб реально встановити обсяг латентної віктимізації населення необхідно застосувати різні методи.

У філософській літературі під методами розуміється шлях пізнання соціальної дійсності. В кримінології до методів відносять конкретні засоби отримання та опрацювання наукової інформації. Будь-яке кримінологічне дослідження реалізується на конкретних діях, спрямованих на встановлення нових даних у певній сфері пізнання. Їх можна поділити за різними критеріями. Більшість вчених виділяють такі основні методи кримінології: як статистичні (метод групування, метод відносних, середніх величин); соціологічні (анкетування, інтерв'ювання, аналіз документів); психологічні (метод близнюків, метод тестування); економічні [9, с. 26–27].

Застосування тих чи інших методів у кримінологічному дослідженні зумовлюється предметом, метою і завданням конкретного кримінологічного дослідження, адже в науці не існує універсальних методів і кожному з них притаманні як переваги, так і недоліки. Тому найчастіше при кримінологічних дослідженнях використовуються методи у сукупності.

За повнотою охоплення досліджуваного явища методи в кримінології поділяють на суцільні й несуцільні. При суцільних методах досліджується усе явище, а несуцільних – тільки частина. Не згодна з точкою зору авторів вище названого підручника з кримінології, що неможливо дослідити всі злочини у зв'язку з їхньою латентністю [9, с. 27]. Безумовно при суцільних дослідженнях застосування цих методів є витратним, але можливим, хоча б теоретично. Вважаємо, що при наступному перепису населення України необхідно провести анкетування населення України з метою встановлення реальних обсягів як латентної злочинності, так і латентної віктимізації його.

Таке дослідження повинно пройти послідовно усі етапи кримінологічного дослідження: 1. Встановлення проблеми, ознайомлення з профільною літературою, визначення наукової гіпотези заплановано дослідження; 2. Розробка програми дослідження, визначення джерел інформації, методів дослідження, учасників, матеріально-технічного забезпечення; 3. Безпосереднє збирання інформації та її фіксація; 4. Узагальнення та аналіз отриманої інформації [9, с. 29]. Деякі вчені-кримінологи відокремлюють іншу кількість послідовних етапів кримінологічного дослідження, інколи відокремлюють 8 етапів [10, с. 14]. Незалежно від того, скільки етапів не відокремлювати, зрозуміло, що кожне дослідження обов'язково їх проходить, інакше ми не одержимо реальних даних про те чи інше явище.

Проблема полягає в обранні методів, які необхідно застосувати для вивчення обсягів латентної віктимізації населення країни. На жаль, поки що одним з основних методів є опитування населення з метою встановлення стану його віктимізації, хоча такі дослідження можуть собі дозволити лише високорозвинуті країни світу. Так, наприклад, у Великій Британії таким опитуванням охоплюється 0,1% населення країни, у США – 0,02%. Опитування проводиться щорічно. В липні 2008 р. МВС Великої Британії надрукувало статистичний бюлетень [11], який присвячено результатам порівняльного аналізу Британського огляду злочинності (BSC) та даних поліцейської реєстрації злочинів. У результаті співвідношення склало 1:3,4, хоча зіставлення проводилося не по всіх видах злочинів. Тому британські вчені – автори «Оксфордського керівництва з кримінології» застерігають від висновків на базі цих даних про те, що фактична злочинність у Великій Британії перевищує зареєстровану понад три або чотири рази. Вони вважають, що цей висновок стосується лише тих злочинів, які аналізувалися, а щодо решти – це співвідношення може бути іншим [12].

В останні роки з метою встановлення осіб, які вчинили злочини, у Великій Британії активно вживається метод самореєстрації за допомогою використання комп'ютерів. Таке опитування зараз проводиться щорічно тими самими

організаціями, які оцінюють рівень віктимізації населення. Так, було встановлено, що 22% опитуваних вчиняли хоча б один зі злочинів (як правило, незначні правопорушення); серед них 6% вчинили шість і більше злочинів за останній рік; 10% опитуваних вчинили хоча б один тяжкий злочин. При цьому було встановлено зв'язок віктимізації зі злочинною поведінкою; половина з тих, хто вчиняв злочини, свого часу була їх жертвами; а серед тих, хто не вчиняв злочинів, таких осіб лише 19% [13].

У США починаючи з 1972 р. на постійній основі проводяться облік і вивчення жертв найбільш поширених злочинів. Такий облік є джерелом відомостей щодо злочини, дані про які неможливо отримати, спираючись на офіційну статистику. Опитування проводиться два рази на рік. На жаль, повністю порівняти отримані відомості дуже складно, тому що багато діянь не враховуються при складанні федеральних статистичних звітів, але вони можуть реєструватися на рівні окремих штатів і каратися відповідно до законодавства цих штатів. У цілому кількість вчинених злочинів, за результатами опитування, перевищує практично в 5 разів кількість зареєстрованих насильницьких злочинів за офіційної федеральною статистикою [14].

На жаль, таких систематичних досліджень в Україні ніхто не проводить. Всі дослідження носять лише епізодичний характер і проводяться окремими державними органами, науково-дослідними установами та навчальними закладами. З точки зору теорії розрахунків дійсно в нашій країні оптимальною є вибірка у 10 тис. осіб [15, с. 211]. Хоча ми вважаємо, що опитування можна проводити за скороченою вибіркою (1 800 респондентів), яка також дає можливість отримати репрезентативні дані по країні щодо відповідей на всі запитання анкети [15, с. 212]. Зрозуміло головне – щоб опитування відбувалося щорічно в один й той же самий період часу. Якщо кількість опитуваних збільшувати, то одержуватимуться більш точні та репрезентативні дані.

Сектором дослідження проблем злочинності та її причин Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України було протягом 2012 р. проведено анкетування населення різних регіонів України з метою встановлення обсягу реальної віктимності населення. Було проведено анкетування 4279 осіб, в результаті якого було встановлено, що 1587 осіб з яких були потерпілими від невиявлених (невідомих) фактів посягань (37,1%); при цьому деякі з них були потерпілими неодноразово (в середньому 1,7 злочину на 1 особу).

Серед потерпілих чоловіки склали 49,5%, жінки – 50,5%, що притаманне Україні, серед населення якого жінки складають більшість.

Середній вік потерпілих склав 36 років, що свідчить про те, що населення України достатньо активно і тому серед потерпілих неповнолітні за результатами нашого дослідження склали 6,7%; населення у віці до 30 років (молоді особи разом з неповнолітніми) – 44%. При цьому найбільшу питому вагу склали особи у віці від 19 до 24 років – 23,4%.

Що стосується рівня освіти, то особи з вищою освітою склали 48,2%. Це свідчить про те, що, на жаль, в нашій країні рівень профілактичної роботи проводиться не зовсім на належному рівні і рівень освіти не є фактором, який дає змогу не стати потерпілим від злочину; тим паче, що особи без освіти та з початковою освітою склали відповідно 0,2%.

Відповідний і розподіл за родом занять: не працювали і не навчалися в цілому серед потерпілих склали 7,2%; пенсіонери – 7,7%. Інші або працювали, або навчалися, або одночасно і працювали і навчалися.

Цікавим було відношення до правоохоронних органів. Лише 29,2% з приводу вчинення проти них злочину зверталися за допомогою. З цих осіб 79,5% зверталися до мілі-

ції; 13,8% – до прокуратури; 2,4% – до Служби безпеки України; 2,8% – до інших органів і 1,5% – одночасно до різних органів (міліція, прокуратура, суд). Лише по відношенню до 38,2% була якась реакція (прийняли заяву і порушили кримінальне впровадження); в 26,5% – прийняли заяву, але кримінальне впровадження не починали; також в 26,5% – вислухали, заспокоїли і пообіцяли вжити заходів; в 4,5% – відмовили у прийнятті заяви і правопорушення залишили без реагування; і зовсім кричуща несправедливість в 4,7% – проігнорували звернення і не стали навіть слухати. При цьому необхідно звернути увагу, що більшість з цих осіб писали відповідну заяву – 75,9%.

70,8% осіб до правоохоронних органів не зверталися з різних причин. Перша з них – зневіра у спроможність правоохоронних органів знайти і притягнути злочинця до кримінальної відповідальності – 41,1%. На другому місці – незначна шкода заподіяна злочинцем – 25,4%. На третьому – не бажав надавати розголосу події злочинців з особистих мотивів – 8,0%. На четвертому – кримінальне правопорушення розцінив як несерйозне, щоб звертатися до правоохоронних органів – 6,9%. Цікавим є те, що 3,2% відповіли що мають можливість захистити свої порушені права альтернативними шляхами, а саме: залагодити питання із злочинцем про матеріальну компенсацію шкоди від злочинця – 1,2%; неофіційно звернутися за допомогою до знайомих правоохоронців – 0,8%; звернутися до кримінальних структур або до родичів і друзів за допомогою (0,6% і 0,6%).

Більшість з потерпілих були раніше не знайомі із злочинцем – 59,1%, що характеризує, як правило, випадковість вчинення проти них злочинів. В інших випадках потерпілі були знайомі зі злочинцем – 20%, колеги по роботі – 10,4%; конкуренти – 3,8%; подружжя – 3,3%; родичі – 2,1%, близькі особисті стосунки – 1,3%.

На питання: чи в подальшому Ви відчуваєте особисто небезпеку стати жертвою злочину, більшість відповіла ствердно – 51,7%; ні – 32,5% і важко сказати – 15,8%. Ці дані, на жаль, свідчать про те, що дійсно особа, яка вже була жертвою злочину, передбачає, що знову може стати нею.

Найбільш розповсюдженими видами протиправних діянь були злочини проти власності – 37,8%; особистих прав громадян – 14,8%; екологічні – 11,6%; злочини у сфері господарської діяльності – 9,2%; злочини у сфері використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних ме-

реж – 8,3%; життя та здоров'я особи – 4,4%; автотранспортні – 4,3%; злочини у сфері незаконного обігу наркотиків – 2,3%; статеві – 0,7%. Це ще раз підкреслює, що на першому місці залишаються невідомими крадіжки.

Проведене дослідження дає змогу зробити висновок, що найбільш віктимізованою соціальною групою в Україні є особи молодого віку з достатньо високим рівнем освіти.

В подальшому плануємо протягом 2014 – 2015 рр. провести нове анкетування громадян України з метою встановлення реальних обсягів латентної віктимізації населення і зробити висновок, чи змінилися реалії сьогодення внаслідок дії нового кримінального процесуального кодексу України.

Можна використовувати і інші методи з метою встановлення обсягів латентної віктимізації населення країни. В першу чергу, це вивчення документів, які знаходяться в різних організаціях. Зрозуміло, що таким дослідженням можуть займатися тільки відповідні державні органи країни. Можливо використання метода експертних оцінок, але при цьому необхідно звертати увагу на те, що висновки експертів можуть істотно відрізнятися, тому що деякі з них свої висновки можуть будувати на інтуїції. Використовуватися може і статистичний аналіз. В більшості країн світу можна проводити порівняльний аналіз офіційних статистичних даних, які направлені контролюючим та вищим органам різними відомствами. Таке порівняння можливо, виходячи із передбачення, що кожне відомство фальсифікує дані статистичної звітності по-різному відповідно до своїх інтересів.

Зрозуміло, що таке складне явище як латентна віктимність дуже складно оцінити однозначно, тому зараз вже з'являються точки зору, що опитування громадян у більшості країн світу дають результати, які значно перевищують реалії сьогодення [16, с. 99] (хоча деякі вчені зовсім іншої думки) [17, с. 231].

Висновки. Отже, підсумовуючи вище викладене, слід сказати, що реальна оцінка криміногенної ситуації в країні не можлива без урахування латентної віктимізації населення. Знання реальних обсягів латентної віктимізації громадян країни необхідно, тому що без урахування цього фактора неможливо проведення ефективних заходів протидії злочинності, що конче потрібно в сучасних умовах України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Полуbinsкий В.И. Правовые основы учения о жертве преступления – Горький: Горьковская высшая школа МВД СССР, 1979. – 84 с.
2. Франк Л.В. Виктимология и виктимность. Об одном новом направлении в теории и практике борьбы с преступностью: Учебное пособие. – Душанбе, 1992. – 113 с.
3. Вишневецкий К.В. Место виктимологической теории в криминологии [Электронный ресурс] – Режим доступа: www.teoria-practika.ru
4. Шнайдер Г.И. Криминология: Пер. с нем. / Под общ. ред. и с предисл. Л.О. Иванова. – М.: Прогресс-Универс, 1994. – 504 с.
5. Забранный Г.И. Городская и сельская виктимизация: сходство и различие // Виктимологические проблемы борьбы с преступностью; под ред. В.Я. Рыбальской – Иркутск, 1988. – С. 15–22.
6. Головин Б.М. Поняття латентної жертви злочину у виктимології. // Державна політика у сфері захисту прав потерпілих від кримінальних правопорушень в Україні: матеріали «круглого столу», 25 квітн. 2013 р. – Х.; Право, 2013. – 336 с.
7. Кулик О.Г. Криминологічні дослідження потерпілих від злочинів в Україні: проблеми та перспективи // Там же.
8. Профілактика злочинів: Підручник/ О.М. Джу́жа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда та ін.; За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джу́жи. – К.: Атіка, 2011. – 720 с.
9. Криминологія: підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головін, М.Ю. Валуйська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головіна. – Х. Право, 2014. – 440 с.
10. Криминология: Учебник / Н.А. Беляев, И.В. Волгарева, Н.М. Кропачев и др.; под. ред. В.В. Орехова. – СПб.: Из-во С.-Петерб. ун-та, 1992. – 216 с.
11. Crime in England and Wales 2007/2008. Findings from the British Crime Survey and police recorded crime // Home Office Statistical Bulletin. London, 2008. – № 07/08.
12. Maguire M. Crime Data and Statistics / M. Maguire // The Oxford Handbook of Criminology. – Fourth Edit. – Oxford, 2007. – P. 272.
13. Young people and crime: findings from the 2006 Offending, Crime and Justice Survey // Home Office Statistical Bulletin. – London, 2008. № 08/09 – P. 2.
14. Criminal Victimization, 2006 // Bureau of Justice Statistics. – Bulletin. – December, 2007. – P. 1.
15. Кулик О. Г. Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання : монографія /О. Г. Кулик – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 288 с.
16. Сердюк П. П. Де шукати реальні цифри кримінальної віктимізації? / П. П. Сердюк // Право та державне управління. – 2011 – № 1. – С. 90 – 99.
17. Оболенцев В. Ф. Правоотношения как объекты правовой охраны: содержание и количественные характеристики (по материалам разделов 1 - 6 Особенной части Уголовного кодекса Украины) / В. Ф. Оболенцев. – Х. : ФЛП Иолтуховский В. Л., 2007. – 235 с.